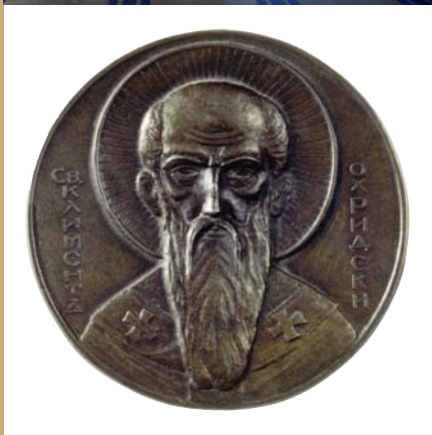
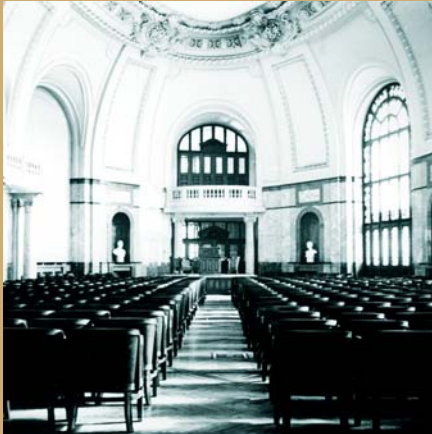

ПЪТЕВОДИТЕЛ A GUIDE

МУЗЕЙНИ ЗАЛИ • THE MUSEUM HALLS:

Корените • Началото • Пътят • Юбилеите • Възходът • Съвременността
The Roots • The Beginning • The Road • The Anniversaries • On The Rise • The Present Day

**МУЗЕЙ НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
“СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”**

ПЪТЕВОДИТЕЛ

**MUSEUM OF THE ST. KLIMENT OHRIDSKI
UNIVERSITY OF SOFIA**

A GUIDE

**УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”**

София - 2006

ИЗДАНИЕ НА МУЗЕЯ НА СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

За контакти: 986 16 80, 9308 558, 9308 279

e-mail: museum@uni-sofia.bg

РАБОТНО ВРЕМЕ:

вторник, четвъртък 14 - 17ч.

Автор и съставител - Цвета Тодорова

Превод - Костадин Грозев

Дизайн - Мирослав Богданов

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

ISBN

МУЗЕЯТ НА АЛМА МАТЕР – БЪДЕЩЕ ЗА МИНАЛОТО

Идеята за събиране и организиране на музей за историята на първото висше училище в България естествено възниква в хода на юбилейните тържества, посветени на 50-годишнината от създаването на Софийския университет. В архитектурния проект на южното крило на Университета от 1940 г. архитект Л. Константинов материализира идеята в специално адаптирано за нуждите на бъдещия музей помещение, облицовано с мрамор и с представителен вход откъм централния булевард “Цар Освободител”.

В динамичното време на политически промени след Втората световна война потребността от експониране на историческата памет за създаването и развитието на Университета отстъпва на втори план. В проектираното за музей помещение се разполага популярният през 60-те години на XX в. Университетски клуб за естетично възпитание (УКЕВ), а по-късно пространството на клуба попада в територията на университетската печатница.

През годините потребността от музей за историята на Университета се чувства осезателно около подготовката на честванията на кръгли годишнини. В програмите за 75-годишнината (1964), 80-годишнината (1969) и най-вече 90-годишнината от създаването на Университета през 1978 г. се отделя специално внимание на откриването на музейна експозиция. За съжаление липсата на подходящо помещение осуетява начинанията в тази посока.

Приближаващият 100-годишен юбилей на Университета през 1988 г. възражда отново идеята за създаване на университетски музей. Започва активна събирателска дейност от специално назначен за целта екип под ръководството на ст.н.с. д-р Анчо Анчев, бивш директор на Националния исторически музей. Но усилията отново завършват само с прояви от рода на изложбите.

Една от най-значимите инициативи по време на честванията на 110-годишнината на най-старото и престижно българско висше училище през 1998 г. е откриването на постоянна експозиция на Музея на Софийския университет. За нуждите на историческия музей е адаптирано подкуполното пространство в североизточния край на северното крило на Университета (VI блок), завършен окончателно през 1985 г. Архитектурната адаптация на помещението е дело на арх. Веселин Дуковски от сдружението “Мостове” на българите, живеещи в чужбина.

Основният музеен фонд съдържа веществени, документал-

ни, художествени и фото материали за историята на Университе-та. По-голямата част от музейните материали са подредени в постоянна експозиция, разположена в 6 неголеми зали и централно преддверие в тематично-хронологичен ред. Експозиционният сценарий е разработен от доц. д-р Цвета Тодорова от Историческия факултет на Софийския университет, изпълнителен директор на Музея, а художественото оформление е на колектив от Националната художествена академия с ръководител проф. Лъчезар Лозанов. За временни изложби е отделено специално самостоятелно помещение.

Повтарящият се художествен детайл на йонийски капител по стените на музейните помещения символизира образа на университета като храм на науката. Стълбищният подход и централното преддверие с надписи “Университетът” и разположените в тях експонати (икона и картина на св. Климент Охридски, портрети на ректори, плочата, осветила мястото за паметник на патрона от 1916 г. и др.) въвеждат посетителя в духа и атмосферата на Алма матер. По централната ос на музейното пространство са аранжирани първата университетска сграда от 1934 г. с акта за освещаването ѝ, иконата на патрона св. Климент Охридски от XIV в., отличителните знаци на ректорското достойнство – огърлицата, жезълът и тогата заедно с ликовете на 53-мата ректори на Университета от създаването му до днес. Особено ефектен е излезлият от употреба оригинален Оксфордски жезъл (подарен на Университета през 1936г.), с който се поставя началото на академичния ритуал за носене на жезъл пред Ректора на Университета. Седемнадесетте фотоса от университетския живот и символичният образ на дървото на факултетите също носят своите послания.

Историята на първото висше училище в България е разкрита в 6 тематично обособени зали със съответните названия – **Корените, Началото, Пътят, Възходът, Юбилеите и Съвременността.**

В залата **Корените** чрез текстове, фотоси и материали е илюстрирана българската образователна и културна традиция на средновековието и Възраждането, претворена в Охридската школа на св. Климент и Плисковската школа на св. Наум от IX в., както и във възрожденското светско училище от втората половина на XIX в. Отражена е идеята за създаване на университет сред видните дейци на Българското възраждане, както и впечатляващият патриотичен жест на братята Евлогий и Христо Георгиеви от Карлово, дарили огромната за времето си сума от 6 800 000 златни лева и парцел от 10 200 кв. м за построяване на университет в осво-

боденото отечество. Основната експозиционна идея на тази тема е изконният стремеж на българина към просвета и образование, който еволюира в създаването на национален университет с цел приобщаването на българите към ценностите на модерна Европа. Тази връзка във времето между минало и съвременност е отразена много сполучливо в приветствието на френския сенатор и министър Жюстен Годар по случай 50-годишния юбилей на Университета през май 1939 г.:

“Днес се празнува не само половин век плодотворна дейност за наука и култура; чества се най-висшият, най-старият и най-благородният стремеж на българите към духовен живот, свързан с името на светия патрон св. Климент... Нашите стари френски университети поздравяват, прочее, вашия, като техен съвременник. За някои от тях той е по-стар, защото от Охрид до София, от старата духовна столица до новата, връзката не е била прекъсвана...”

Особен акцент в залата създава пищната над 100-годишна невестинска македонска носия, дарена от наследницата на родолюбивата фамилия Недялкови от Крушево – Мария Недялкова–Тантилова.

Музейните експонати, фотоси и текстове във втората и третата зала **Началото** и **Пътят** отразяват развитието на Алма матер от скромното начало през 1888 г. на Висшия педагогически курс със 7 преподаватели и 43 студенти до напълно изградения в структурно отношение Университет през 1923 г. със седемте си факултета – Историко-филологически, Физико-математически, Медицински, Агрономо-лесовъден, Ветеринарномедицински и Богословски. Художествените платна с ликовете на първите ректори Александър Теодоров-Балан и Димитър Д. Агура, ректорският стол, оригиналното фототабло от 1891 г. на първия випуск на Историко-филологическия отдел (факултет), великолепният албум на преподавателите за основателя на Висшето училище – министър Георги Живков, възстановката на преподавателско бюро с лични вещи на проф. д-р Васил Златарски, изтъкнат историк и Ректор на Университета, ученическият чин от първата университетска сграда на ул. Московска 49, оригиналните учебни пособия (геоложкият глобус на света от началото на ХХ в., геоложките компаси, глобусът на Марс, диплейдоскопът, произведен в Париж от 1896 г., химическите везни и кутия с грамове на проф. Асен Златаров, шкаф-грамофонът на акад. А. Теодоров-Балан с плочи на оригинални изпълнения от изтъкнатите артисти на Народния театър – Иван Димов, Владимир Трендафилов, Константин Кисимов и Невена Буюклиева, стереоскопът от края на ХІХ в. и др.), фото-

сите на университетските сгради представляват своеобразни акценти в експозиционното пространство.

В четвъртото и петото помещение на музея са отразени **Възходът и Юбилеите** на Алма матер. Фотоси, поздравителни адреси от български институции, чуждестранни университети и академии, фрагменти от павильонния проект на френския архитект Анри Бреасон от 1906 г. и архитектурен изглед на представителната фасада, актът за освещаване на сградата на Ректората от 16 декември 1934 г. и пр. разкриват образа на Университета в процеса на неговото утвърждаване във вътрешен и международен аспект. Основното внушение на тази част на експозицията е, че от средата на 30-те години на ХХ в. Софийският университет “Св. Климент Охридски” мери ръст с постиженията на европейската академична традиция и университетите в Европа го възприемат като равен. Свидетелства за това са дареното на 24 май 1936 г. от Сър Едуард Бойл (председател на Балканския комитет в Лондон) точно копие на 200-годишния Оксфордски жезъл, носен пред Ректора на един от най-старите университети в Европа, на Ректора на Софийския университет проф. Михаил Арнаудов като знак на добра воля за взаимно сътрудничество между двата университета и народа, както и блестящото честване на 50-годишния юбилей на Университета през май 1939 г., за което в София пристига елитът на световната университетска наука. Чуждестранните гости за тържествата формират внушителна група от 162 души, някои от които със съпругите си, представляващи 81 университета от 20 страни, 11 други висши училища, 15 академии на науките, 18 научни института, институции, дружества и др. По време на юбилея са удостоени 99 видни преподаватели и общественици от различни университети в света, включително и от българския, с титлата *doctor honoris causa* на Софийския университет в различните клонове на науката.

Последната зала е посветена на съвременното развитие на Университета след края на Втората световна война, което преминава през периоди на идеологически и структурни преустройства след 1945 и 1989 г. в съответствие на извършващите се политически промени в страната и обществото. Фотоси, отличителни знаци на български и чуждестранни институции и университети, портрети на ректори, скални отломъци от Антарктида, донесени от българската университетска експедиция на континента, представят съвременния облик на Университета в експозиционното пространство на залата.

Образът на Университета като национално средище за вис-

ше образование, наука и култура в края на ХХ в. обхваща 16 факултета с 68 специалности, в който се обучават 20 203 студенти в редовна форма и 5493 в задочна форма на обучение. В Университета се обучават чуждестранни студенти от 47 държави. Щатният преподавателски състав е около 1700 души, от които 198 професори и 529 доценти. За 110-годишното си съществуване Софийският университет е присъдил почетната титла *doctor honoris causa* на 224 изтъкнати преподаватели и общественици от всички краища на света.

Освен чрез средствата на представителното експониране на музейните материали историята на Университета е пресъздадена и в богата мултимедийна презентация. В компютърната мрежа са въведени и подредени в художествено оформен дизайн от художника доц. Мирослав Богданов (Национална художествена академия) около 600 кадъра с разнообразен исторически материал и текстове, съставени и подбрани от доц. Цвета Тодорова.

Музейната експозиция и на двете нива сполучливо се допълва от видеотехника за излъчване на посветени на Университета документални филми, произведени в БНТ. Сред тях особен интерес сред посетителите предизвикват филмът за 100-годишния юбилей на Университета (1988) под названието Вечният светилник на сценариста Тома Томов, филмът за посещението и удостояването на френския президент Франсоа Митеран с титлата *doctor honoris causa* на Софийския университет “Св. Климент Охридски” през януари 1989 г. и филмът за българската университетска експедиция на Антарктида под ръководството на проф. Христо Пимпирев (Геолого-географски факултет на СУ “Св. Климент Охридски”) с начало от 1985 г.

От 2004 г. в музейното пространство функционира и специална зала за временни експозиции, чието начало бе свързано с откритата на 18 май с.г. изложба, посветена на 70-годишнината от освещаването на първите самостоятелни сгради на Ректората и Университетската библиотека, последвана от временната изложба за 10-годишнината на Катедрата на ЮНЕСКО Комуникация и връзки с обществеността при Факултета по журналистика и масова комуникация (май, 2005) и изложбата съвместно с Националния исторически музей под наслов Наградните знаци на Третата българска държава (декември, 2005).

През май 2003 г. бе учреден Клуб на приятелите на Музея на СУ и заведена специална книга, в която посетителите на Музея отразяват своите впечатления.

През годините музеят се утвърди като институция в струк-

турата на Университета чрез разнообразните си инициативи – временни изложби, рекламна, издателска, образователна, събирателска, научноизследователска и информационна дейност, регламентирани в Правилника на Музея на СУ от 2005 г. Веднъж в годината излиза специалният бюлетин (списание) на Музея под название “MUSEUM” с рекламно-информационна насоченост, който има предназначението да провокира чрез разнообразните си рубрики вниманието на всички, които имат интерес към Университета и могат да подпомогнат музея с идеи, инициативи и дарения. Музеят е отворен за контакти с всички факултети и научни звена на Университета, с други сродни културни и обществени институции за осъществяване на различни културни инициативи.

СПИСЪК НА ИЛЮСТРАЦИИТЕ

1. Подходът към Музея на СУ.
2. Компютърен образ на Музея.
3. Музейното лого.
4. Основният експозиционен детайл.
5. Центърът на подхода към музейната експозиция.
6. Плочата, осветила паметника на св. Климент Охридски по повод 1000-годишнината от Успението на светеца (1916).
7. Иконата на св. Климент Охридски от едноименната църква в Охрид (копие от художника Н. Кожухаров)
8. Картина на св. Климент Охридски (художник Й. Шентов, 2001).
9. Иконата на св. Климент Охридски от XIV в. Копие на художника Й. Шентов.
10. Ректорската тога и Оксфордският жезъл.
11. Фотос на Ректора проф. Д. Д. Агура със студенти (1908).
12. Фотос на Ректора проф. М. Попов със студенти (1940).
13. Фотос на Ректора проф. А. Станишев с Ректора на Варшавския университет В. Антониевич (1939).
14. Фотос на Академичния съвет с чуждестранните гости в Националния дворец на културата по повод 100-годишния юбилей на Университета (1988).
15. Фотос на Ректора проф. М. Семов с Президента на Франция Франсоа Митеран (1989).
16. Музейното преддверие с посетители.
17. Залата **Корените**.
18. Княз Борис I (852–889). Стъклопис от фойето на централната сграда на Университета.
19. Цар Симеон I (893–927). Стъклопис от фойето на централ-

ната сграда на Университета.

20. Св. Климент Охридски. Картина от худ. А. Митов (1905).
21. Невестинска носия от гр. Крушево, Македония (началото на ХХ в.)
22. Витрина с учебници и учебни пособия от епохата на Възраждането.
23. Евлогий Георгиев. Дарител. Роден в Карлово на 3 октомври 1819 г. Починал в Букурещ на 5 юли 1897 г.
24. Христо Георгиев. Дарител. Роден в Карлово през 1824 г. Починал в Букурещ на 6 март 1872 г.
25. Фотос на откъс от Завещанието на дарителите.
26. Залата *Началото*.
27. Първата сграда на Висшето училище на ул. “Московска” 49.
28. Сградата на ул. “Московска”, в която се е помещавал на Историко-филологическият факултет (1889–1934). Художник Б. Ненов.
29. Портретите на първите ректори – проф. А. Теодоров-Балан (три мандата ректор) и Д. Д. Агура (четири мандата ректор) (худ. С. Ивойлов, 1988) със стола на първия ректор.
30. Столът на първия ректор проф. А. Теодоров-Балан.
31. Музейна възстановка на кабинет на университетски преподавател (20-те години на ХХ в.).
32. Тефтерчето на проф. В. Златарски (1897).
33. Студентска курсова работа с резолюция от проф. В. Златарски (1928).
34. Протоколната книга на Историческия семинар (1914–1949).
35. Фототабло на първия випуск на Историко-филологическия отдел (факултет) на Висшето училище с преподавателите от 1891 г.
36. Витрина с учебни пособия и материали от края на ХІХ в.
37. Геоложки глобус на света от началото на ХХ в.
38. Везни с грамове на проф. А. Златаров.
39. Фотоалбумът на преподавателите от Висшето училище в София, подарен на министъра на просветата Георги Живков (от края на ХІХ в.)
40. Станимир Станимиров. Редовен преподавател по история. Директор на Първа мъжка софийска гимназия.
41. Любомир Милетич. Редовен преподавател по старобългарска фонетика (два мандата ректор).
42. Иван Георгов. Редовен преподавател по педагогика, психология и немски език (четири мандата ректор).
43. Никола Михайловски. Извънреден преподавател по гръцки

език.

44. Йосиф Ковачев. Извънреден преподавател по педагогика.
45. Иван Данев. Извънреден преподавател по френски език.
46. Чин от първата сграда на Висшето училище на ул. “Московска” 49 (30-те години на ХХ в.)
47. Подходът към музейните зали Пътят и Юбилеите.
48. Фотос на сградата на Първа мъжка гимназия на ул. “Московска” 49.
49. Фотос на Астрономическата обсерватория в Борисовата градина (1894).
50. Фотос на Александровска болница.
51. Фотос сградата на Богословския факултет на пл. “Св. Неделя” (1908–1914)
52. Фотос на сградата на Агрономо-лесовъдния факултет на ул. “Драган Цанков”.
53. Фотос на Ректората в строеж (началото на 30-те години на ХХ в.).
54. Фотос на Ректората (1934).
55. Фотос на сегашния вид на Софийския университет.
56. Залата **Пътят**.
57. Музеен кът (ъглова етажерка, грамофон, лингвафон от 30-те години на ХХ в. и стереоскоп от края на ХІХ в.)
58. Часовник от началото на ХХ в.
59. Музейна витрина от залата **Пътят**.
60. Негативи от Балканските войни (1912–1913) на проф. д-р Милко Балан, големият син на акад. А. Теодоров-Балан.
61. Студентски портрет на доц. д-р Милко Балан.
62. Музеен кът (бюро, кантонерка и стол от 30-те години на ХХ в. на преподавателите акад. Г. Бончев, проф. Ц. Димитров и доц. Д. Цонев).
63. Музеен кът от залата **Пътят**.
64. Пищещата машина на университетската канцелария (1900–1917).
65. Музейна витрина, посветена на проф. А. Балабанов и акад. Г. Бончев.
66. Залата **Юбилеите**.
67. Витрини с поздравителни адреси от залата **Юбилеите**.
68. Подиум с поздравителни адреси и сувенири от различни университети по света.
69. Поздравителен адрес от Болонския университет (1939).
70. Поздравителен адрес от Парижката политехника (1939).
71. Поздравителен адрес от Университета в Кембридж (1939).

72. Поздравителен адрес от Университета в Брюксел (1939).
73. Поздравителен сборен адрес от университетите в Германия (1939).
74. Поздравителен сборен адрес от университетите в Швейцария (1939).
75. Поздравителен адрес на православния отдел на Богословския факултет на Варшавския университет (1939).
76. Поздравителен адрес на Столичната община (1939).
77. Поздравителен адрес от Виенския университет (1988).
78. Академичен сувенир от Университета в Питсбърг (1988).
79. Плакета от Московския държавен университет (1988).
80. Залата *Възходът*.
81. Текстовете от Поздравителния адрес на Столичната община (1939).
82. Символичните изображения на факултетите от Поздравителния адрес на Столичната община (1939).
83. Скулптура на св. Климент Охридски от проф. А. Дудулов (1930).
84. Първата тържествена плакета на Софийския университет по модел на проф. А. Дудулов (1934).
85. Ректорската огърлица (1934).
86. Тържествената плакета по повод 50-годишнината на Университета (1938).
87. Юбилейната значка на Университета (май 1939).
88. Скулптурна фигура на св. Климент Охридски – дар от Софийския университет “Св. Климент Охридски” по повод сватбата на цар Борис III с италианската принцеса Джованна Савойска (автор И. Лазаров, 1930).
89. Сградата на Ректората (художник Е. Бугаев, 1988).
90. Фотос на част от фасадата на Ректората според проекта на френския архитект Анри Бреасон (1906).
91. Фотоси на сградите на Ректората и Университетска библиотека (1939).
92. Фотоси от юбилейните тържества (май, 1939).
93. Фотоси на почетни доктори на Софийския университет (1939):
- 93 а. Игнаци Мосчицки (Председател на Полската република)
- 93 б. Жюстен Годар (френски сенатор и общественик)
- 93 в. Сър Едуард Бойл (Председател на Балканския комитет в Лондон)
- 93 г. Проф. Ацо Аци (Ректор на Туринския университет)
- 93 д. Проф. Вили Хоппе (Ректор на Берлинския университет)

- 93 е. Барон Пиетро де Франчишчи (Ректор на Римския университет) с Ректора на Софийския университет проф. А. Станишев.
- 93 ж. Проф. Джузепе Ботай (Министър на просветата, Италия)
- 93 з. Леон Ламуш (почетен български генерален консул в Париж)
- 93 и. Проф. Любор Нидерле (Карлов университет, Прага)
- 93 к. Проф. Емил Борел (Сорбоната, Париж)
- 93 л. Проф. Йоханес Ньор (Мюнхен, Германия)
- 93 м. Почетните доктори с официалните лица пред Университета
94. Мастилница на проф. Христо Гяуров (Богословски факултет)
95. Залата *Съвременността*.
96. Портрет на Ректора акад. И. Димитров (1981).
97. Портрет на Ректора акад. Г. Близнаков (1985).
98. Портрет на Ректора проф. М. Семов (1989).
99. Портрет на Ректора проф. Б. Биолчев (2004).
100. Витрини с плакети и академични сувенири от залата Съвременността.
101. Плакет на БАН по повод 120-годишнината от рождението на проф. Порфирий Бахметиев (създател на обучението на физика във Висшето училище).
102. Академичен дар от Университета в Токио (1988).
103. Макет на Московския държавен университет (1988).
104. Академичен знак от Университета в Хайфа (Израел, 1999).
105. Плакета от Университета в Хамбург (Германия).
106. Плакета от Университета в Мадрид (Испания).
107. Плакета от Хумболдтовия университет (Берлин).
108. Плакети и значки с образа на св. Климент Охридски.
109. Почетният знак на СУ “Св. Климент Охридски” със синя лента.
110. Хердеровата награда на проф. Христо Данов (1975).
111. Ордени и медали на проф. Христо Данов.
112. Фотоси от откриването на изложбата “70 години Ректорат и Библиотека” (май, 2004).
113. Фотоси от откриването на изложбата “10 години Катедра на ЮНЕСКО Комуникация и връзки с обществеността при Факултета по журналистика и масова комуникация” (май, 2005).
114. Фотоси от откриването на изложбата съвместно с Националния исторически музей “Наградните знаци на Третата българска държава” (декември, 2005).
115. Фотоси на музейни календари и рекламни материали.

Музей

4

9

7

8

10

11

13

12

14

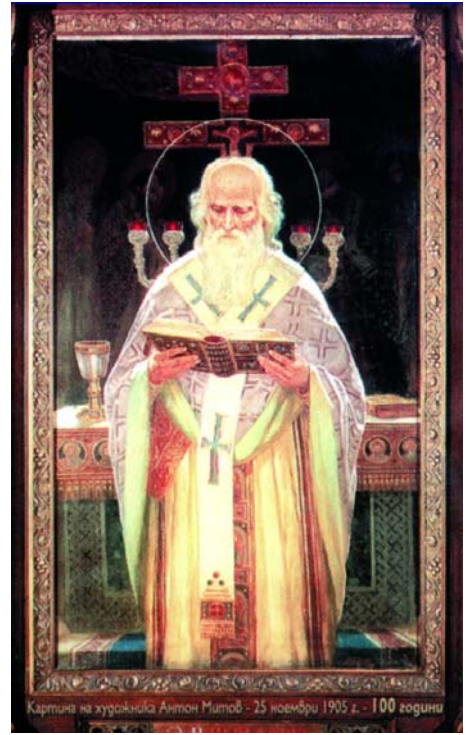
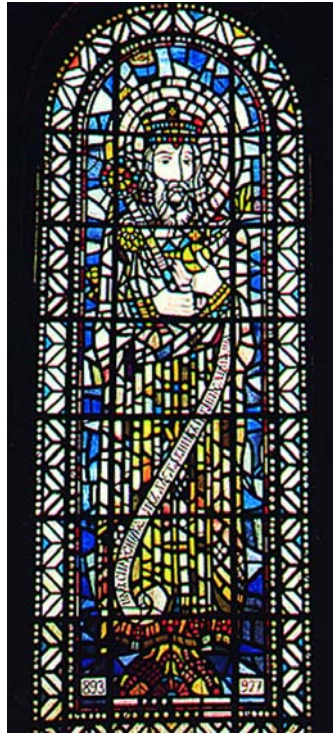
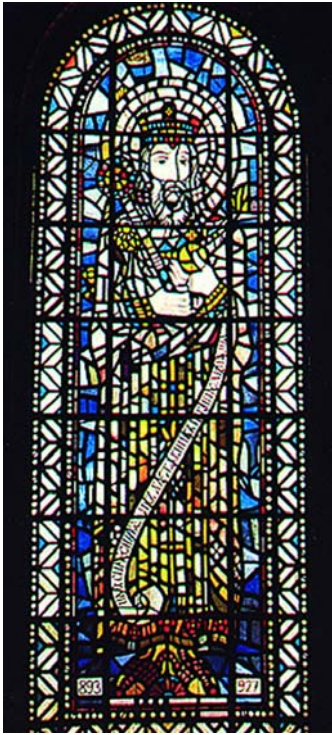

15

16

18, 19

Картина на художника Антон Митов - 25 ноември 1905 г. - 100 години

20

17

21

17

28

29

30

35

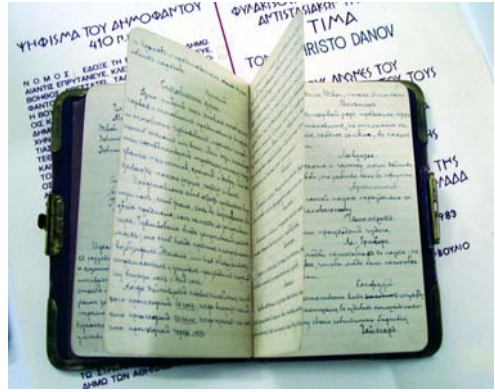
37

31

32

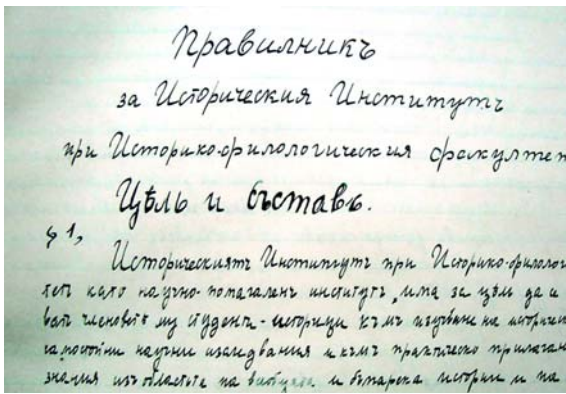
32

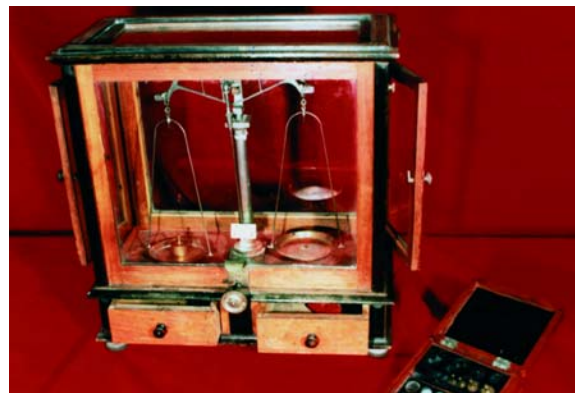
33

36

34

38

39

39

40

43

41

42

46

44

45

47

48

49

50

51

52

53

54

55

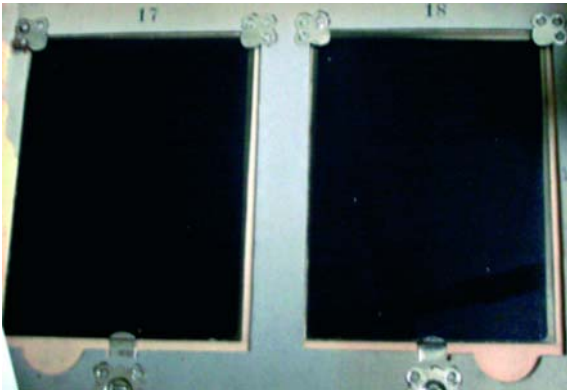
57

58

59

60

60

61

64

62

65

63

66

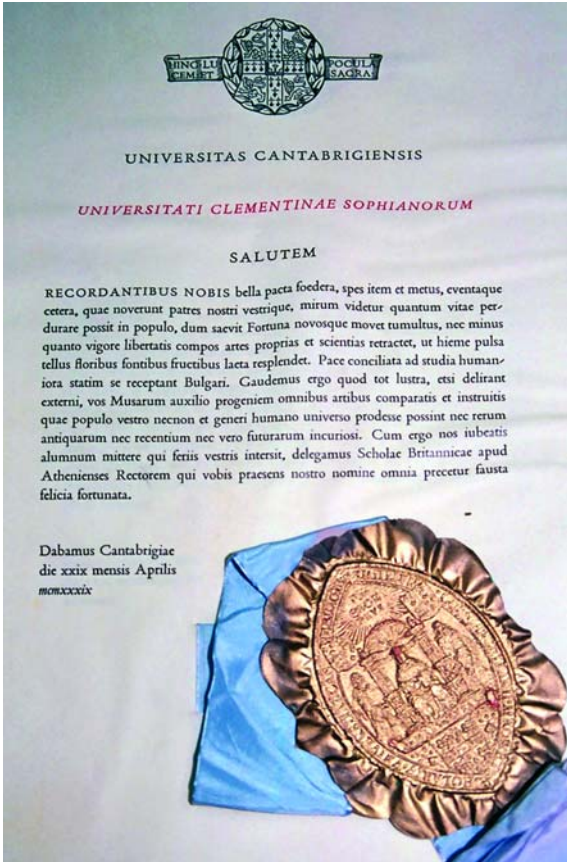
68

69

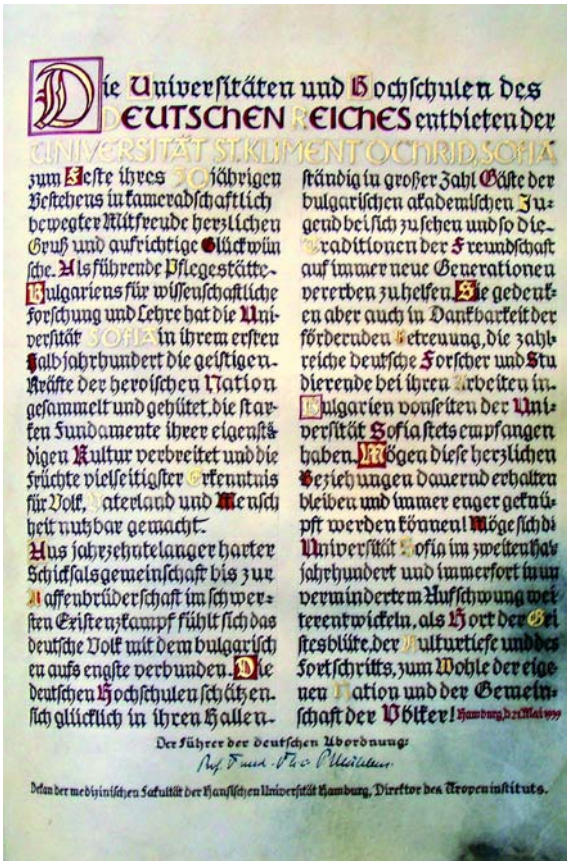
72

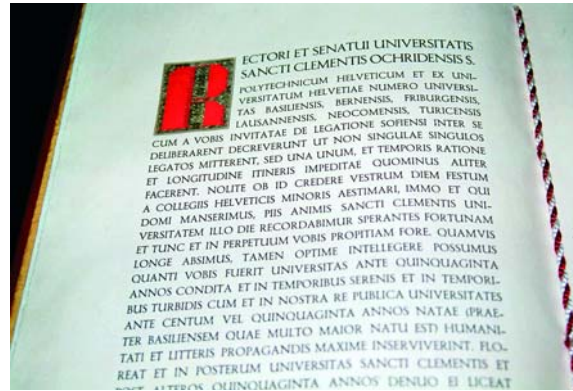
71

70

73

74

77

75

76

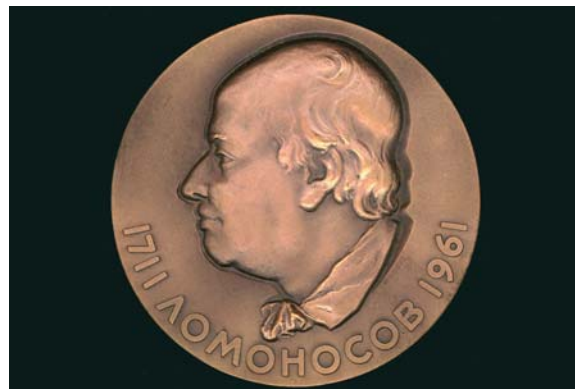
76

БЪЛГАРСКИЯТ УНИВЕРСИТЕТЪ Е ОГНИЩЕТО НА ТРУДЪ И УПОРЕДСТВО ДА РАВНИ НИВОТО НА УМСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОДЪ СЪ НИВОТО НА КУЛТУРНИТЕ ЕВРОПЕЙСКИ НАРОДИ, НА КОИТО ИСТОРИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ СЪ ДАЛИ ЕВЪЗМОЖНОСТЪ ЗА СВОБОДНО РАЗВИТИЕ. СЪ ТОВА УНИВЕРСИТЕТЪ СЕ ЯВЯВА НАЙ-ЗДРАВНА ГРАДИТЕЛ НА НАРОДНОТО НИ БЪДЕЩЕ. ЗАЩОТО БЪДЕЩЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОДЪ И НЕГОВАТА НАЙ-ГОЛЕМА СЛАВА ЕЗ МИНАЛОТО, Е ДУХОВНАТА ДЕЙТЕЛНОСТЪ, КОЯТО ГО Е НАПРАВИЛА РОДОНАЧАЛНИКЪ НА СЛАВЯНСКАТА ДУХОВНА КУЛТУРА И ГО Е КРЕПИЛА КАТО НАРОДНОСТНА ЦЪЛОСТЪ УНАЧАДА ГОДЪ ПРЕЗ НАЙ-ТЕЖКИ ИСТОРИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ.

81

78

79

80

84

82

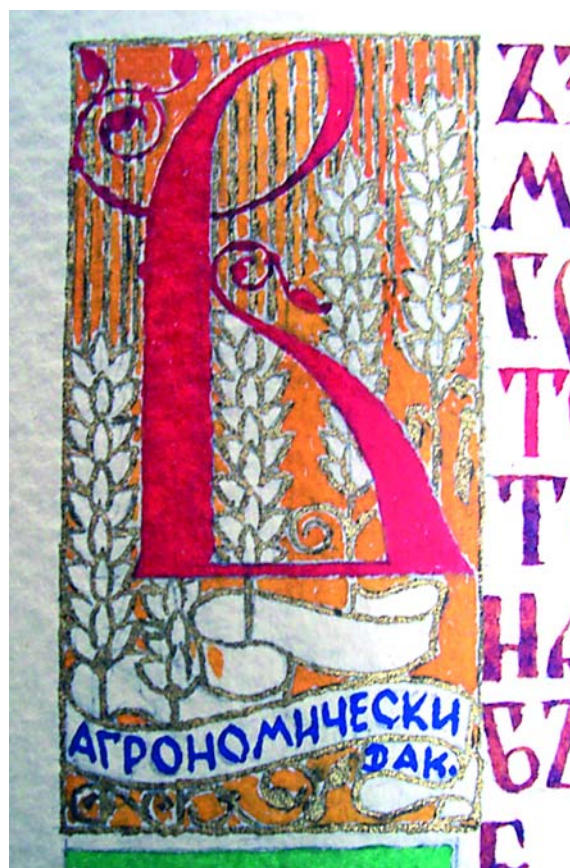

82

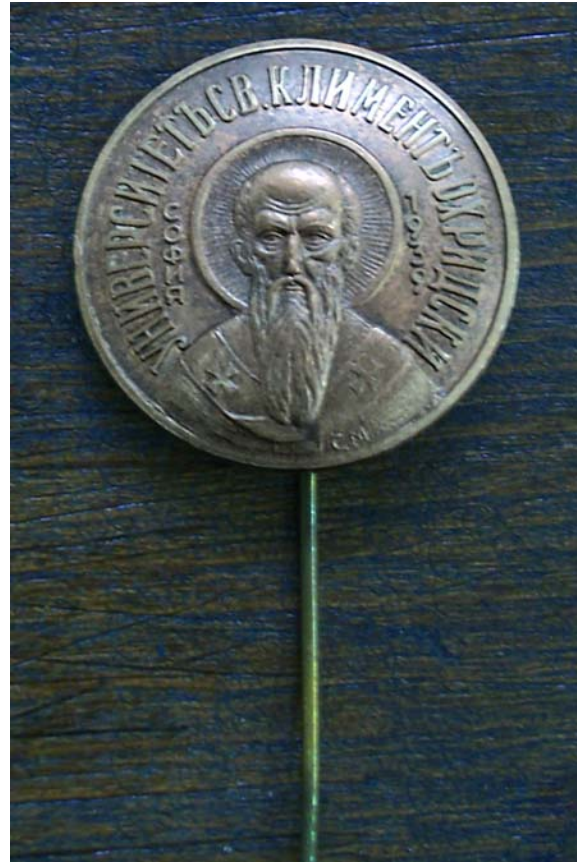
82

86

87

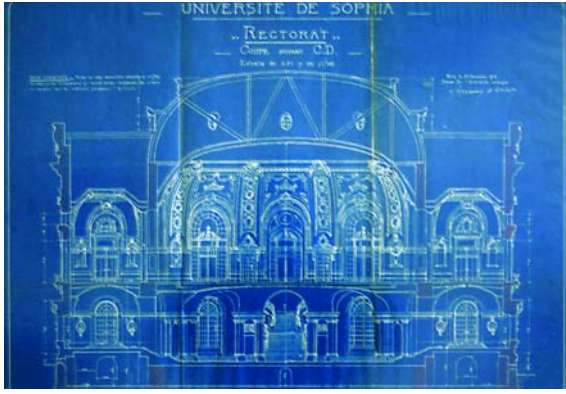
85

88

83

90

89

92

92

92

92

92

92

91

91

93a

93b

94

100

93В

93ж

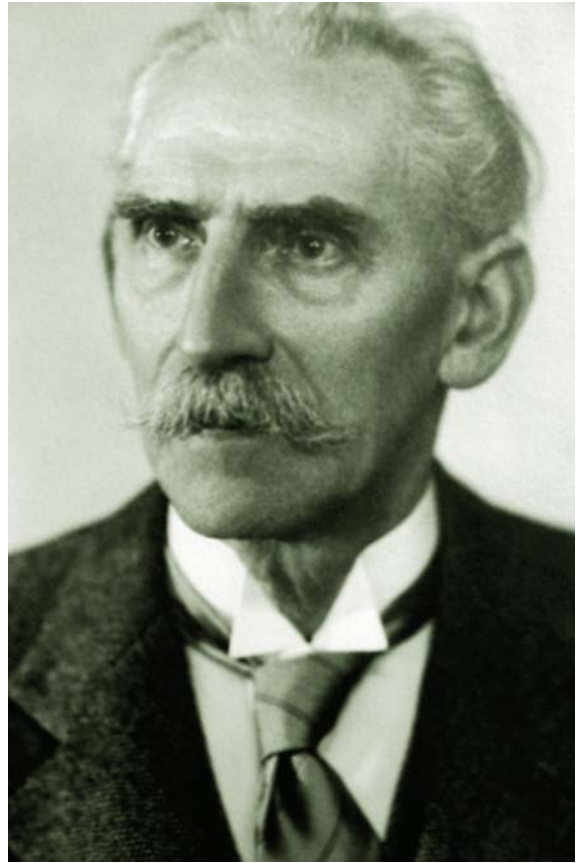
93Г

93Д

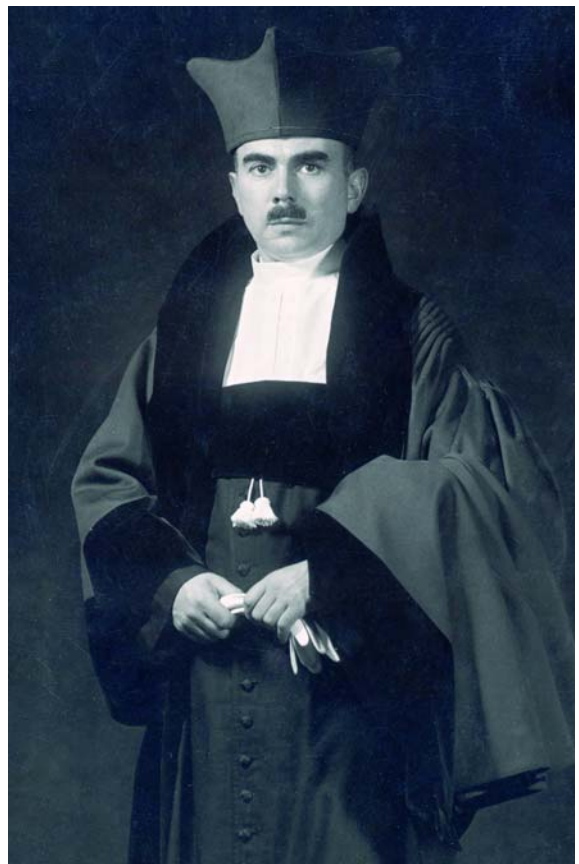
93к

93и

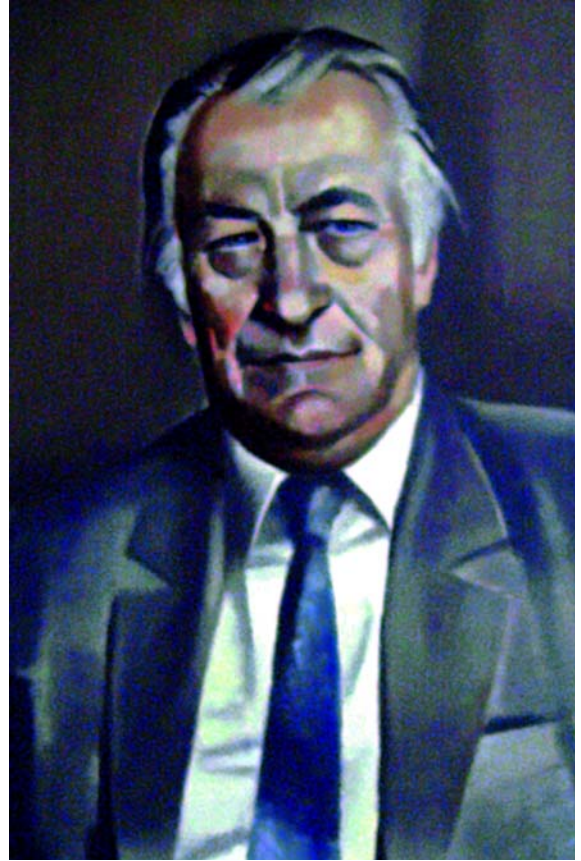
93з

93л

96

97

98

99

107

105

106

104

103

100

102

101

101

ОРДЕНИ И МЕДАЛИ НА ПРОФ. Д-Н ХРИСТО ДАНОВ.
ДАРЕНИ НА МУЗЕЙ НА СУ ОТ ДЪЩЕРЯ МУ ПРОФ.
НАДИ ДАНОВА

111

111

109

110

108

108

108

108

113

113

113

112

112

114

114

114

114

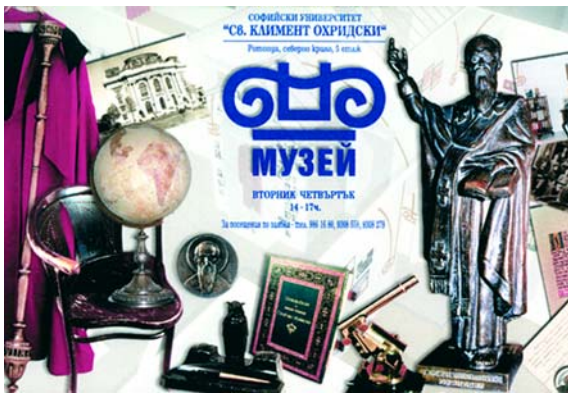
114

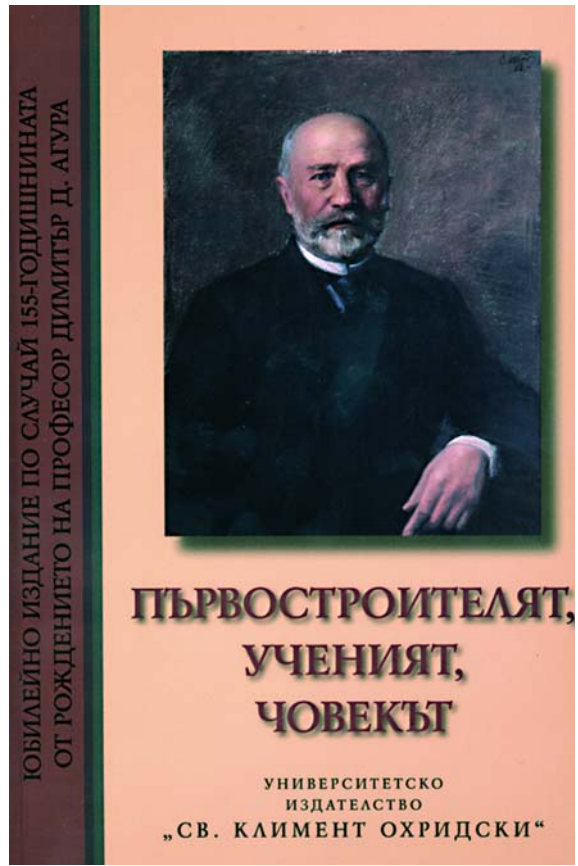
115

115

115

115

115

115

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
Ротонда, северно крило, 5 етаж

МУЗЕЙ

ВТОРНИК ЧЕТВЪРТЪК
14-17ч.

2005

За посещения по заявка - тел. 986 16 80, 9308 558, 9308 279

115

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
Ротонда, северно крило, 5 етаж

МУЗЕЙ

ВТОРНИК ЧЕТВЪРТЪК
14-17ч.

За посещения по заявка - тел. 986 16 80, 9308 558, 9308 279

115

115

ALMA MATER'S MUSEUM – FUTURE FOR THE PAST

The idea of collecting relevant materials and organizing a museum dedicated to the history of the first Bulgarian university emerged naturally in the course of the 50th anniversary celebrations of the founding of Sofia University. In the architectural plan of the University's southern wing made by architect L. Konstantinov in 1940 that idea was materialized in the specially adapted for that purpose hall, which was supposed to be stonewalled with marble and to have a ceremonial entry from the side of the central "Tsar Osvoboditel" boulevard.

In the dynamic period of major political changes occurring after the Second World War, the need for exhibiting the historical memory about the creation and development of the University went to backstage. The space provided in the original project for the museum was transferred first in the 1960s to the then-popular University Club for Aesthetic Education and later – to the university's Publishing House.

Through out the years the necessity of having such a university history museum came visibly to the forefront mainly around the preparations of anniversary celebrations. In the programs of the 75th (1964), 80th (1969) and especially in the 90th anniversary (1978) a special section was dedicated to the establishment of such museum exhibition. Unfortunately the lack of appropriate premises brought to failure the efforts in this direction.

The approaching Centenary of the University in 1988 gave a new impetus to the idea about the establishment of such University museum. Some active work on collecting materials began by a team specially appointed for that purpose led by senior research fellow doctor A. Anchev, a former director of the National Historical Museum. Its efforts however ended once again with occasional events such as thematic exhibitions.

The opening of a permanent exhibition collection of the University Museum was one of the significant initiatives during the celebration of the 110th anniversary of the oldest and most prestigious institution of higher education in Bulgaria – Sofia University Kliment Ohridski. The under-cupola premises in the North-eastern end of the Eastern wing of the University (Block 6), completely finished in 1985, was adapted for the needs of the Museum. The architectural adaptation plan of the premises was done by architect Veselin Dukovski from the "Mostove" (Bridges) Association of the Bulgarians that Live Abroad.

The main museum collection consists of material, documentary,

artistic and photographic exhibits about the history of Sofia University. Most of the museum holdings are displayed in a permanent exhibition, which is organized in a thematic and chronological manner and is situated in six relatively small halls as well as in the main front lobby. The exhibition's curator is Associate Professor Zveta Todorova from the History Faculty of Sofia University, appointed also as the executive director of the Museum. The artistic design was made by a team from the Academy of Arts lead by Prof. L. Lozanov. An additional museum hall is provided for temporary exhibitions.

The repeating element serving as an accent in the exhibition is an Ionian order capital on the walls in all museum rooms which symbolizes the image of the University being a temple of Science. The pillared stairway and the central entry-hall with the inscription "The University" and the exhibits displayed there (an icon and a painting of Saint Kliment Ohridski, portraits of the rectors, the plaque that consecrated in 1916 the place where the monument of the patron saint was later built, etc.) introduce the visitors into the spiritual atmosphere of Alma Mater. The First University Building from 1934 with the act of its consecration, the 14th century icon of the patron Saint Kliment Ohridski, the symbols distinguishing the Rector's dignity (the necklace, mace and gown) and the portraits of the 53 Rectors from the establishment of the University up to the present are displayed alongside the central axis of the museum space. Quite spectacular is the no-longer in use original Oxford maze (a gift to the University in 1936) which started the academic ceremonial tradition of carrying a maze in front during a procession with the participation of the Rector. The seventeen photos depicting different aspects of university's life and the symbolic tree with the different Faculties of Sofia University carry also their message.

The history of the first High school in Bulgaria is presented in six separate thematic halls with their corresponding names: **The Roots; The Beginning; The Road; On the Rise; The Anniversaries; The Present Day.**

The texts, photos and materials, displayed in **The Roots Hall** illustrate the Bulgarian educational and cultural tradition during the Medieval and National Revival periods. That tradition was promoted by the St. Kliment's school at Ohrid and Sr. Naum school in Pliska in the late 9th century as well as by the Revival period type of secular schools in the second half of the 19th century. Thus the idea for the establishment of an university was born among the most prominent National Revival leaders that climaxed in the impressive patriotic gesture of the two brothers from Karlovo – Evlogii and Hristo Georgiev

who donated the enormous at the time sum of 6.8 million golden levs and a 10.2 thousand sq. m. terrain for the construction of an university in their liberated fatherland.

The main exhibition idea of this topic is the in-born strife of the Bulgarians for knowledge that evolved into the idea for a national University and thus integrated the Bulgarians into the educational traditions of Modern Europe. This bridge through time between past and modernity was very well expressed in the speech of the French senator and minister Justin Godart during the 50th anniversary celebrations in May 1939:

“Today we celebrate not only a half century of activities beneficial to science and culture. We celebrate the highest, oldest and most noble strife of the Bulgarians for spirituality, linked with the name of the patron Saint Kliment Ohridsky... Our old French universities greet yours as their own contemporary. For some of them it is even older, because the link between the old spiritual capital Ohrid and the new one – Sofia had never been broken...”

A quite special accent in this room is also the more-than-a century old bridal costume from Macedonia, donated by the member of the patriotic Nedyalkovs family from Krushevo – Mrs. Maria Nedyalkova – Tantilova.

The museum exhibits, photos and materials in the second and third Halls – **The Beginning** and **The Road** reflect the evolution of the Alma Mater from the modest start in 1888 of the High Pedagogical course with 7 lecturers and 43 students to the completely built and structured in 1923 Sofia university with its 7 Faculties – of History-Philology, Physics-Mathematics, Medicine, Agronomy, Veterinary Medicine and Theology. The original accents are represented in the exposition premises – the artistic canvases with the portraits of the first Rectors – Prof. Alexandar Teodorov – Balan and Dimiter Agura, the Rector’s chair, the original photo-poster of the first course of the History-Philology Faculty, the spectacular album with the lecturers given as a gift to the founder of the High School – Minister Georgi Jivkov, a reconstruction of an University professor’s office desk with personal belongings of Prof. Dr. V. Zlatarski - a prominent historian and Rector of the University, the students desk from the first University building at the 49 “Moskovska” st., the original school appliances (the geological globe of the world from the beginning of the 20th century, the geological compasses, the Mars’s globe, the diplaydoscope made in Paris in 1896, the chemical weights and a box with grams of Prof. Asen Zlatarov, the gramophone-box of Acad. A. Teodorov – Balan with original performances of the prominent artists from the National Theatre – Ivan Di-

mov, Vladimir Trendafilov, Konstantin Kisimov and Nevena Bujuklieva, the stereoscope from the end of the 19th century, etc.), many photos of the University building.

The Rise and The Anniversaries of Alma Mater are reflected in the fourth and fifth premises of the Museum. The process of recognition of the University image and prestige at home and abroad is presented by photos, official addresses made on behalf of Bulgarian institutions, foreign universities and academies, fragments from the 1906 pavilion project of the French architect Henri Breasson and from the architectural view of the representative front-elevation, the Act of the Main University Building consecration from December 16th 1934, etc. The main accent in this part of the exhibition is the idea that in the mid-1930s Sofia University as the main center of science and higher education in Bulgaria was in line with the best examples of the European academic tradition and the universities in Europe recognized it as equal one.

Evidences of that recognition were the copy of the Oxford maze and the jubilant 50th anniversary celebrations in 1939. The exact copy of the 200-years old Oxford maze, carried at the head of the processions led by the Rector of one of the oldest European universities was presented as a gift to the Rector of Sofia University Prof. Mihail Arnaudov by Sir Edward Boyle (President of the Balkan Committee in London) as a sign of the good will and desire for cooperation between the two universities and the two countries. The Sofia University 50th anniversary celebrations in May 1939 gathered in Sofia the elite of world academia. The foreign guests formed an impressive group of 162 scholars, some of them with their spouses, representing 81 universities from 20 countries, 11 other institutes of higher education, 15 Academies of Sciences, 18 scientific research institutes, other academic institutions and societies, etc. During the jubilee celebrations 99 distinguished lecturers and prominent public figures from different universities (including Sofia University) were acknowledged with the prestigious title Doctor Honoris Causa of Sofia University in different branches of science.

The last hall is dedicated to the contemporary development of the University which was subjected to several periods of ideological and structural changes that followed the political changes, going on within the Bulgarian state and society. Photos, signs of honour of Bulgarian and foreign institutions, portraits of rectors, rock fragments from Antarctica, brought from the Bulgarian university expedition on that continent represent the contemporary image of the University in the exhibition space of that hall.

As a national institution of higher education, science and culture Sofia University today has 16 Faculties with 68 majors, which teach 20 203 regular students and 5 493 students in the part-time form. There are foreign students from 47 countries studying at the University. The number of the teaching staff is around 1 700 with 198 full professors and 529 associate professors. For the 110 years of its existence Sofia University has granted the honorary title of Doctor Honoris Causa to 224 prominent lecturers and public figures from all over the world.

Alongside exhibiting a representative sample of the museum holdings, the history of Sofia University is reconstructed also through a spectacular multi-media presentation. About 600 slides with different historical materials and texts selected and edited by Assoc. Prof. Tzeta Todorova are put on the web in an artistic design, made by the artist Assoc. Prof. Miroslav Bogdanov from the National Arts Academy.

The museum collection is well supplemented on its two levels by the available video equipment for showing various documentaries on Sofia University made through the years by the Bulgarian National Television. Among them a specific interest has always been shown while presenting the film “The Eternal Lantern”, directed by Toma Tomov in 1988 during the 100th anniversary celebrations, the one on the visit to Sofia University and the granting of the Doctor Honoris Causa title to French President Francois Mitterand in January 1989 and the film about the Bulgarian university expedition to Antarktida under the leadership of Prof. Hristo Pimpirev (The Faculty of Geography and Geology) that started in 1985.

The museum space has since 2004 r. a special hall for temporary exhibitions that dates its beginning since the opening on May 18th 2004 of an exhibition, dedicated to the 70th anniversary of the official opening of the Main Building and of the University Library. It was followed by a temporary exhibition about the 10th anniversary of the UNESCO Chair on Communications and Public Relations at the Faculty of journalism and Mass Communication (May, 2005) and an exhibition, organized in cooperation with the National Historical Museum on “The Awarding Symbols of the Third Bulgarian state” (December 2005).

A special Club of the Friends of Sofia University Museum was established in 2003 alongside a separate book of records, that the guests of the museum share their impressions from the exhibition.

Over the years the museum developed as a separate institution within the structure of Sofia University through its versatile initiatives – temporary exhibitions, advertising, information, publishing, educational, research and collecting activities regulated in the Instructions for

the Museum of Sofia University from 2005. The museum publishes once a year a special bulletin (journal) under the title “MUSEUM” which serves both informative and advertising purposes. It aims at provoking through its various sections the attention of all those with interest in Sofia University and who can help the museum with ideas, initiatives and donations. The museum is well opened for contacts with all faculties and other academic centres at the University, as well as with similar cultural and social institutions that are keen on the realization of various cultural initiatives.

LIST OF ILLUSTRATIONS

1. The approach to the Museum of the Sofia University.
2. The computer image of the Museum.
3. The Museum logo.
4. The main exhibition detail.
5. The central approach to the Museum exhibition.
6. The plaque for the consecration of the place for St. Kliment Ohridski monument on the occasion of the 1 000 anniversary of the ascent of the saint (1916)
7. The Patron-saint Icon of St. Kliment Ohridski from the church in Ohrid bearing his name, copied by the artist N, Koguharov)
8. A portrait of St. Kliment Ohridski, 2001, painted by J. Shentov.
9. The icon of St. Kliment Ohridski from the 14th century, copied by the artist Jordan Shentov.
10. The Rector`s gown and The Oxford mace.
11. A photo of the Rector Prof. D. D. Agura with students, 1908.
12. A photo of the Rector Prof. M. Popov with students, 1940.
13. A photo of the Rector Prof. A. Stanishev with the Warsaw University Rector W. Antoniewicz, 1939.
14. A portrait of the Academic Council with foreign guests in the National Palace of Culture on the occasion of the 100th anniversary, 1988.
15. A photo of the Rector Prof. M. Semov with the French President Francois Mitterand, 1989.
16. The Museum entrance-hall with visitors.
17. ***The Roots Hall.***
18. Prince Boris I (852 – 889). A glass painting in the entrance hall of the Main University Building.
19. King Simeon I (893 – 927). A glass painting in the entrance hall of the Main University Building.
20. A portrait of St. Kliment Ohridski painted by the artist A. Mitov,

1905.

21. A bridal costume from Krushevo, Macedonia from the beginning of the 20th century.

22. A window with textbooks and school aids from the National Revival period.

23. Evlogii Georgiev. Donator. Born in Karlovo on October 3rd, 1824. Died in Bucharest on March 6th, 1897.

24. Hristo Georgiev. Donator. Born in Karlovo in 1824. Died in Bucharest on March 6th, 1872.

25. A Photo of some excerpts from the Donator`s will.

26. ***The Beginning Hall.***

27. The First High School Building, 49 “Moskovska” st.

28. The building at the “Moskovska” st., where the History-Philology department (1889 – 1934) was situated Artist B. Nenov.

29. The portraits of the first rectors – Prof. A. Teodorov-Balan (a three term rector) and D. D. Agura (a four term rector) with a Chair of the first Rector.

30. The Chair of the first Rector – A. Teodorov – Balan.

31. A museum reconstruction of a lecturer`s office, 1920`s.

32. The diary of Prof. V. Zlatarski, 1897.

33. A student thesis with the signature of Prof. V. Zlatarski, 1928.

34. The minute-book of the Historical seminar (1914 – 1949).

35. A Photo – poster of the first graduates of the History – Philology Faculty with the lecturers, 1891.

36. A window with school aids and materials from the end of the 19th century.

37. A geological globe of the world from the beginning of the 20th century.

38. A box of weights of Prof. A. Zlatarov.

39. The Album with photos of the Sofia High School lecturers donated to Georgo Zhivkov – Minister of Education from the end of the 19th century.

40. Stanimir Stanimirov. Regular lecturer in History. Director of the Sofia Men High School.

41. Ljubomir Miletich. Regular lecturer in Old-Bulgarian Phonetics (a two term rector).

42. Ivan Georgov. Regular lecturer in Pedagogy, Psychology and German language (a four term rector).

43. Nikola Mihailovski. Extraordinary lecturer in Greek.

44. Josif Kovatchev. Extraordinary lecturer in Pedagogy.

45. Ivan Danev. Extraordinary lecturer in French.

46. A desk from the first High school at the 49 “Moskovska” st.,

1930`s.

47. The approach to the museum halls – The Road and The Anniversaries.

48. A Photo of the First Men High School, 49 “Moskovska” st.

49. A Photo of the Astronomic observatory in the Prince Boris garden, 1894.

50. A Photo of the Aleksandrov`s hospital.

51. A Photo of the Theology Faculty, “St. Nedelya” sq. (1908 – 1914).

52. A Photo of the Agronomy Faculty Building, “Dragan Cankov” st.

53. A Photo of the University Building in construction from the beginning of the 1930`s.

54. A Photo of the Main University building, 1934.

55. A Photo of the Sofia University today.

56. ***The Road Hall.***

57. A Museum corner (shelf, gramophone, linguaphone from the 1930`s and stereoscope from the end of the 20th century).

58. Wristwatch from the beginning of the 20th century.

59. A Museum window from **The Road Hall.**

60. Negatives of the Balkan`s War (1912 – 1913) from the Prof. Dr. Milko Balan, the older son of Acad. A. Teodorov-Balan.

61. A portrait from the student years of Ass. Prof. Milko Balan

62. A Museum corner (desk, shutter case and chair from the 1930`s of lecturers – Acad. G. Bonchev, Prof. C. Dimitrov and Ass. Prof. D. Conev).

63. A Museum corner from **The Road Hall.**

64. The typewriter of the University chancellery (1900 – 1917).

65. A Museum window dedicated of Prof. A. Balabanov and Acad. G. Bonchev.

66. ***The Anniversaries Hall.***

67. Windows with official addresses from **The Anniversaries Hall.**

68. A platform with official addresses and souvenirs from different foreign institutions of higher education.

69. An official address of Bologna University, 1939.

70. An official address of The Paris Polytechnic, 1939.

71. An official address of Cambridge University, 1939.

72. An official address of Brussels University, 1939.

73. An official address of behalf of several German universities, 1939.

74. An official address on behalf of several Swiss universities, 1939.

75. An official address from the Orthodox section of the Theology Faculty of the Warsaw University, 1939.

76. An official address with greetings from the municipality of Sofia, 1939.
77. An official address of the Vienna University, 1988.
78. An Academic souvenir of the Pitsburg University, 1988.
79. A plaquette of Moscow State University, 1988.
80. ***On The Rise Hall.***
81. Texts from The Official address of the the Municipality of Sofia, 1939.
82. The symbolic images of the Faculties from the Official address of the municipality of Sofia, 1939.
83. A sculpture of St. Kliment Ohridski from Prof. A. Dudulov.
84. The first ceremonial plaquette of the Sofia University on the model of Prof. A. Dudulov, 1934.
85. The Rector`s necklace from 1934.
86. The ceremonial plaquette on the occasion of the 50th anniversary, 1938.
87. The Anniversary badge of the University, May 1939.
88. A sculpture of St. Kliment Ohridski – a gift from Sofia University on the occasion of the wedding of Tsar Boris III with the Italian princess Giovanna of Savoy (artist I. Lazarov, 1930).
89. The Main University Building, 1988. Artist E. Bugaev.
90. A Photo of the part of the Main University Building according to the project of French architect Henri Beson, 1906.
91. Photos of the Main University Building and the University library, 1939.
92. Photos from the anniversary celebrations, May 1939.
93. Photos of the Sofia University doctors honoris causa, 1939:
 - 93 а. Prof. Ignacy Moscicki (Chairman of the Republic of Poland)
 - 93 б. Justin Godart (French senator and public figure)
 - 93 в. Sir Edward Boyle (President of the Balkan Committee in London)
 - 93 г. Prof. Azzo Azzi (Rector of Torin University)
 - 93 д. Prof. Willy Hoppe (Rector of Berlin University)
 - 93 е. Barone Pietro De Francisci (Rector of Rome University) together with Sofia University`s Rector A. Stanishev
 - 93 ж. Prof. Giuseppe Bottai (Italy`s Minister of Education)
 - 93 з. Leon Lamouche (Honorary Consul of Bulgaria to Paris)
 - 93 и. Prof. Lubor Niederle (Charles University, Prague)
 - 93 к. Prof. Emile Barel (Sorbonne, Paris)
 - 93 л. Prof. Johannes Norr (Munich, Germany)
 - 93 м. The new Doctor Honoris Causa with the officials present

in front of the University

94. An ink-pot of Prof. Hristo Gyaurov, Theology Faculty.
95. *The Present Day Hall*.
96. A portrait of Rector Acad. I. Dimitrov, 1981.
97. A portrait of Rector Acad. G. Bliznakov, 1985.
98. A portrait of Rector Prof. M. Semov, 1989.
99. A portrait of Rector Prof. B. Biolshev, 2004.
100. Windows with plaquettes and academic souvenirs from The Present Day hall.
101. A plaquette of the Bulgarian Academy Sciences on the occasion of the 120th anniversary of the birth of Prof. Porphirii Bahmetiev, founder of the Physics training in the High School.
102. An academic gift from the Tokio University, 1988.
103. A small model of Moscow State University, 1988.
104. An academic sign of the Higrapha University, Israel 1999.
105. A plaquette of the Hamburg University, Germany.
106. A plaquette of the Madrid University, Spain.
107. A plaquette of the Humbolt University, Berlin.
108. Plaquettes and badges with the image of St. Kliment Ohridski.
109. The Saint Kliment Ohridski badge of honour with blue band.
110. The Herder Prize of Prof. Hr. Danov, 1975.
111. Medals and other honors of Prof. Hr. Danov.
112. Photos from the opening of the exhibition “70 Years Main University Building and Library” May 2004.
113. Photos from the opening of the exhibition “10 years of the UNESCO Chair on Communication and Public Relations at the Faculty of Journalism and Mass Communication”, May 2005.
114. Photos from the opening of the exhibition realized together with National Historical Museum “The Awarding Symbols of the Third Bulgarian state”, December 2005.
115. Photos of the museum calendars and advertising materials.